

Morgenbladet 18/7.1946

Ros og Ris til land og folk

117081

(1-2)

Vi intervjuer fem utlendinger om deres syn på norske forhold

Sytti tusen turister har besøkt Norge i mai-juni, leste jeg i våre egne spalter her forleden. Det var sannelig ikke snaut, sant a si. Sytti tusen kvinner og menn, gamle som unge, fotfolk, syklistar, balister, passasjerer med tog og båt, speidergutter, piker med fletter og folde-skjort, amerikanere, svensker og dansker, franskmenn og russere; blazer og strupeknicker, det trippes fra semskete damesko, det prates, diskuteres og syn- ges på alle språk og dialekter fra alle verdens kanter. Flommen er over oss, sommeren er kommet, vi stakkars inn- fødte blir beglodd, rost og kritisert til laksen atter søker ut mot det åpne hav.

I fem år var den norske grense stengt, vi levde bare i seiskap med oss selv og i ubehagelig berøring med de ubudne gjester. Men i disse mørke dager var det vi seigt og jevnt opparbeidet den good- will hos fremmede nasjoner som det er gitt så få å kunne erverve seg. Det er denne goodwill vi faktisk lever på i dag i våre drømmer og fantasier. Slik som den arter seg i president Roosevelts be- rømte ord: «Look to Norway.»

Vel, nå er utlendingene her. Vi kan møte dem hver dag ved byens mange gatekryss ivrig opptatt i kartenes verden.

Det kunne være artig å vite hva de egentlig synes om oss — og seg selv også, for den saks skyld. Ikke dette høflige pratet om «nice country, Nor- way» — ikke for meget iallfall — men en ærlig og oppriktig karakteristikk. Derfor har jeg den siste uken farten rundt omkrig i byen med briller, blokk og blyant, og det har lyktes meg å slå kloen i fem representanter for fem na- sjoner som Norge alltid har hatt god forbindelse med og sikkert kommer til å ha det i framtiden.

Er det nordmennene som har vunnet krigen?

Sture er ny i Oslo — og Norge forøvrig. Vi blir sittende på en benk i Frognerparken og diskutere. Til å be- gynne med er han som svensker flest, meget tilbakeholden og forsiktig, men etter hvert tør han opp og blir mer uforbeholden.

— Jag er förtjust i Oslo, sier Sture. — Det er en eiendommelig hovedstad, den bærer rent preg av Østens stor- byer fordi den er så kaotisk, rent uten enhver mening, skyskraper vegg i vegg med falleferdige rønner, midt

i sentrum finner man en stille kirke- gård, og der den slutter reiser et stort hvitt nybygg seg mot himmelen, og bare noen få skritt fra dette ligger en rekke hus som minst er flere hundre år gamle. Originalt? Gatene er strange, husene stygge, de få minnesmerker redselsfulle, det er stygt hvor en snur og vender seg, og så plutselig blir man i Frognerparken konfrontert med vige- lands kunst, et anlegg som vel er det mest gigantiske i Norden. Ja jeg er forbauset og forvirret! Men denne planløshet er Oslos sjarm, tilføyer han raskt.

— Men hva synes Sture om innbyg- gerne? Er de like kaotiske som sin by, spør jeg ironisk.

— Kvinnene har sjarm, svarer Sture. Han har fullstendig overhørt min ironi. — Det er ikke vanskelig å se at de til- hører en stolt nasjon. Vakre vil jeg imidlertid ikke si de er, nei ikke vakre. Men de har noe — jeg vet egentlig ikke hva jeg skal kalle det — som gjør dem tiltrekkende, noe lyst udefinert. Norr- baggen derimot, er mer sta en stolt. Opprinnelig var han nok bare stolt, men etter som årene har passert er stolt- heten gått ham slik i blodet at den au- tomatisk har resultert i den mest inn- bitte nasjonale stahet. Det han sier og det han gjør er det eneste riktige og saliggjørende.

Når jeg f. eks. snakker med en nord- mann om hans innsats i krigsårene, får jeg snart det inntrykk at det var nettopp ham som vant krigen. Han kan nok innrømme at andre nasjoner har gjort meget, men de hadde ikke flåten og hjemmefronten. Kanskje jeg tar feil, det er mulig, allikevel føler jeg det slik.

Sture blir litt bitter der han sitter.

— Dere er dere selv nok, som Ibsen sa. I tusenvis har dere flommet inn over Sverige etter freden — jeg ser bort fra okkupasjonstiden, den gang dere måtte —, dere låner penger og får

penger, og kjøper opp varer i alle bu- tikker, og når dere så kommer hjem igjen, da skjeller dere oss huden full. Egentlig skulle vi ha fått alt mulig i Sverige, sier dere, det burde ha vært landets taknemlighetsskjeld til nord- mennene som reddet det unna krigen. Jeg er kanskje urettferdig. Men det kan jeg fortelle, at to ganger har folk ropt til meg på gaten her: «Du har ikke noe å gjøre i Oslo, dra deg hjem til deg selv igjen!» Da må jeg ha lov til å bli forbannt.

Jeg vet at den alminnelige nordmann bebreider Sverige dets nøytralitet under

krigen, og alle dens resultater. Det får bli myndighetenes sak å dømme her. Ikke menigmanns.

Og en ting må nordmennene ikke glemme, dere gikk ikke frivillig inn i kri- gen for å kjempe mot urettferdighet og diktatur for rettferdighetens sak, dere ble derimot tvunget med mot deres vilje. Det må dere huske når dere bebreider at vi forble nøytrale.

At det atter må bli et hjertelig for- hold mellom Norge og Sverige er vårt største ønske, men da må ingen av par- tene sette seg på den høye hest.

Hvorfor har dere ikke brennevin, sier Kurt.

Kurt er liten og tykk og går frem- deles i dansk sabotøruniform. Han kan ikke sitte stille, men farer rundt om i værelset, titter litt i en bok, røker en sigarett, trommer med fingrene mot bordplaten og snakker med høy stemme.

— Det er skoj å være i Norge, sier

han og slår ut med armene, — dere er en dailig nasjon. Jai har sunget «Ja vi elsker» hundreder av ganger og jai har også lest Nordahl Griegs mange dikt. Det var et herligt menneske, igge? Hvor- for skal alle herlige mennesker dø så tidlig?

Jai trodde Oslo så meget verre ut. Minner om bombing og alskens sabo- tasje. Det er få sår i bybildet, synes jai. Men dere har jo nesten ingen ruter ennå. Forretningsvindueene er da bare små tittehull i treverk, igge? Det var vel sabotasje?

— Det var Filipstad-ulykken, sier jeg. Joda, jeg hadde nettopp vært borte hos en venn og var på vei...

— Hos oss smalt det hver eneste natt, nesten, sa Kurt. Det var endog vanskelig å sove. Når klokken var over midnatt, da rullet vi kun opp gardinet og vi kunne se det brenne rundt i Kø- penhavn. Jeg var med på tolv sabota- sjer. Det var megen skoi. Ja, ja, men nå er det slutt.

Jeg tror på Norge og Danmark.

Vi vil alltid være venner. Dere har så mange fjell og sjøer og fjorder. Men dere har sådant merkelig vær. Regn og sol annenhver dag. Også har dere igge brennevin? Vi har whisky i Danmark, den er vanskelig å få tak i, men vi får tak i den allikevel. Jeg håper dere får brennevin til vinteren for da skal jeg hit på ski. Alle dan- sker skal til Norge på ski.

Det er smukke piger i Norge. Rik- tig smukke piger. De taler så vakkert, våre piger taler igge så vakkert. Men de er smukke de også. —

Alle franskmenn leser Johan Bojer.

Pierre har vært fjorten dager i Rondane og er henrykt. Han sitter og leker med en sigarett mellom hendene. — Norge er et vidunderlig land, sier han. Det er fylt med skjønnhet. A, vi